

Eduskunnalle tiedottaminen / Neuvostoraportti / Ulkoasiainneuvosto Brysselissä 24.2.2025

Kokous

Ulkoasiainneuvosto 24.2.2025

Venäjän hyökkäyssotaa Ukrainassa koskevan keskustelun pääaihe sodan kolmantena vuosipäivänä oli EU:n Ukraina-tuen lisääminen sekä vaikuttaminen oikeudenmukaisen ja kestävän rauhan aikaansaamiseksi Yhdysvaltain ja Venäjän avattua keskusteluyhteyden. KEVPJ Kallasin aloite uudesta sotilasmateriaalituen paketista sai yleisesti jäsenmaiden kannatusta. Työtä jatketaan suunnitelman yksityiskohtien tarkentamiseksi ennen ylimääräistä Eurooppa-neuvostoa 6.3. Jäsenmaat korostivat, että Ukrainalla tulee olla mahdollisimman vahva asema neuvotteluissa. Ulkoasiainneuvosto hyväksyi 16. pakotepaketin. 17. paketin valmistelut on käynnistetty.

Lähi-itä-keskustelussa neuvosto hyväksyi päätöksen Syyrian sektoripakotteiden helpottamisesta ja tuki EU:n ja Libanonin assosiaationeuvoston koollekutsumista KEVPJ Kallaksen esityksen mukaisesti. Jäsenmaat ilmaisivat huolensa Gazan tulitaukosopimuksen pitävyydestä sekä UNRWA:n rahoituksen riittävydestä ja järjestön toimintaedellytyksistä. Kongon demokraattisen tasavallan (KDT) osalta korostettiin, että M23-ryhmän ja Ruandan toimet loukkaavat vakavasti kansainvälistä oikeutta ja KDT:n alueellista koskemattomuutta. Jäsenmaat keskustelivat keinoista, joilla EU voisi puuttua tilanteeseen.

EU-Israel-assosiaationeuvoston kokous järjestettiin ensimmäisen kerran sitten lokakuun 2022. EU:n puolelta peräänkuulutettiin Hamasin ja Israelin välisen tulitaukosopimuksen toimeenpanoa, kun taas Israel korosti oikeuttaan puolustaa omaa valtiotaan. UNRWA:n osalta Israel ei tule muuttamaan kantaansa, koska Israelin mukaan UNRWA ei ole puolueeton toimija. Israel-Yhdysvallat –suhde jatkuu Trumpin hallinnon kaudella tiiviinä.

Venäjän hyökkäys Ukrainaan

KEVPJ Kallas alusti aluksi yleistä tilannetta, josta myös Ukrainan UMI Sybiha kertoi Kiovasta käsin videolinkillä keskustelun alussa. Viime viikot ovat muuttaneet laajemman eurooppalaisen turvallisuuden parametreja. Transatlanttisissa suhteissa Kallas korosti yhteisen lähestymistavan tarvetta. Ukrainan jatkaessa taistelua Euroopan tulee jatkaa tukeaan. Kallas viittasi esitykseensä sotilasmateriaalituen lisäämisestä. Viitaten samana päivänä New Yorkissa edessä olleisiin YK:n yleiskokouksen äänestyksiin Kallas korosti EU:n yhtenäisyyden tarvetta myös monenvälisillä foorumeilla. Kokouksen alussa hyväksyttiin 16. pakotepaketti, mutta Kallas korosti, että pakotepainetta on edelleen jatkettava.

Komissaari Šuica kertasi EU:n Ukraina-tuen määriä (tähän mennessä 135mrd euroa, josta 52 miljardia on sotilaallista apua) ja kävi läpi kuluvalle vuodelle suunnitellun tuen toteuttamista. Lisäksi komissaari toivotti tervetulleeksi edistymisen erityistuomioistuimen työssä ja kansainvälisen vaadekomission osalta.

Jäsenmaiden puheenvuoroissa korostettiin EU:n yhtenäisyyden ja Ukraina-tuen jatkamisen sekä lisäämisen tärkeyttä, jotta oikeudenmukainen ja kestävä rauha voidaan saavuttaa. Ukrainalla tulee olla mahdollisimman vahva asema neuvotteluissa, myös jotta se pystyy torjumaan sille vahingollisia ehdotuksia. Korostettiin EU:n erittäin keskeistä roolia Ukrainan tukemisessa menneiden kolmen vuoden aikana ja jatkossa sekä EU:n toiminnan merkityksen selkeää viestimistä myös Yhdysvalloille. Korostettiin, että Ukrainan rauhasta ei ole mahdollista sopia Ukrainan yli eikä Eurooppaa voi sivuuttaa Euroopan turvallisuuteen vaikuttavissa keskusteluissa. EU:n yhtenäisyyden ylläpitäminen on tärkeää myös tulevaisuuden YK-päätöslauselmaaänestyksissä.

Puheenvuoroissa tuotiin myös esiin tarvetta kasvattaa EU:n omia sotilaallisia valmiuksia, investoida puolustukseen ja vahvistaa eurooppalaista puolustusteollisuutta. Pakotepainetta tulee edelleen vahvistaa ja puuttua pakotekiertoa tehokkaammin. Korkean edustajan aloitteelle sotilaallisen tuen lisäämiseksi annettiin laajaa tukea, mutta sen yksityiskohdista tulee vielä käydä keskustelua. Pakotteiden osalta toivottiin tervetulleeksi 16. pakotepaketti ja pidettiin tärkeänä aloittaa viipymättä 17. pakotepaketin valmistelut. Osa jäsenmaista nosti esiin Venäjän keskuspankkivarojen käyttämisen Ukrainan tueksi. Osoitettiin myös tukea Ukrainan ensimmäisen EU-jäsenyysneuvotteluklusterin avaamiselle mahdollisimman pian Puolan puheenjohtajuuskauden aikana.

Suomen puheenvuorossa todettiin, että tulitauosta ei pidä kiirehtiä sopimaan ilman riittäviä turvallisuussitoumuksia. EU on tehnyt erittäin paljon Ukrainan tukemiseksi viimeisen kolmen vuoden ajan ja Ukrainan puolustuskykyä on tuettava lisää mukaan lukien korkean edustajan uuden aloitteen kautta. Taloudellista painetta Venäjää kohtaan on edelleen lisättävä ja Euroopan omia puolustuskykyjä vahvistettava.

Lähi-itä asiakohdan keskustelu keskittyi pääosin Syyrian ja Libanonin tilanteisiin. **Korkea edustaja Kallas** totesi Syyrian tukilupauskonferenssi järjestettävän seuraavan ulkoasiainneuvoston yhteydessä 17. maaliskuuta. **Komissaari Šuica** korosti Syyrian rauhanomaisen ja kaikki väestöryhmät huomioivan poliittisen siirtymän onnistumisen olevan keskeistä maan tulevalle vakaudelle. Lisäksi hän kertoi viestineensä Libanonin johdolle äskeisellä vierailullaan EU:n olevan valmis poliittiseen yhteistyöhön maan uuden hallituksen kanssa.

Jäsenmaat vahvistivat päätöksen Syyriaan kohdistettujen pakotteiden ehdollisesta ja valikoivasta helpottamisesta. Libanonin osalta jäsenmaat toistivat yksimielisyytensä EU:n ja Libanonin poliittisten suhteiden syventämisestä ja assosiaationeuvoston koollekutsumisesta. Lisäksi osa jäsenmaista nosti esiin myös Gazan tilanteen ja tarpeen tukea tulitaukosopimuksen toiseen vaiheeseen etenemistä. Useat jäsenmaat totesivat kahden valtion ratkaisun olevan edelleen ainoa kestävä ratkaisu.

Kongon demokraattinen tasavalta (KDT)

KEVPJ Kallas painotti, että EU:n tulisi suhtautua jyrkästi kansainvälisen oikeuden ja alueellisen koskemattomuuden loukkauksiin. Lisäksi on huomioitava KDT:n itäosien konfliktin taustat, erityisesti krittisten raakamateriaalien salakuljetus. Tilannekuva itä-Kongossa ei ole muuttunut, vaan M23-ryhmittymä jatkaa etenemistään Ruandan tuella ja pitää hallussaan merkittäviä alueita.

Komissaari Šuica painotti erittäin nopeasti pahenevaa humanitaarista tilannetta. Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden (IHL) loukkaukset ovat laajamittaisia. Konfliktia pakenemaan joutuneiden määrä (IDP) on valtava ja kasvaa edelleen. Konfliktissa on kuollut tuhansia, epidemioiden leviämisen riski on merkittävä.

Keskustelua käytiin EU:n toimintavaihtoehtoista suhteessa Ruandaan, jotta se lopettaisi KDT:n alueellista koskemattomuutta loukkaavat toimensa. Suurin osa jäsenmaista oli valmis asettamaan uusia pakotteita. Monet jäsenmaat painottivat kansainvälisen oikeuden loukkausten tuomitsemista ja alueellisen koskemattomuuden ehdottomuutta: EU:n tulisi olla tältä osin viesteissään yhtenäinen ja johdonmukainen.

KE Kallas veti keskustelun yhteen todeten, että lisää painetta tulisi asettaa Ruandan ja M23:n suuntaan rauhanneuvotteluihin palaamiseksi ja KDT:n alueiden hallinnasta luopumiseksi.

Ajankohtaiset aiheet: Georgia

KEVPJ Kallas totesi Georgian hallituksen toimien kääntäneen maan suunnan kohti autokratiaa. Uusista ihmisoikeusloukkauksista on selviä todisteita. Kallas kehotti jäsenmaita hyväksymään aiemmin esitetyt pakotelistaukset. Jäsenmaiden puheenvuoroissa useat korostivat tarvetta päättää henkilöpakotteiden asettamisesta. Tuotiin myös esiin tarve edelleen vahvistaa EU:n tukea kansalaisyhteiskunnalle. Pidettiin myös tärkeänä edetä nopeasti diplomaatti- ja virkapassien viisumivapauden keskeyttämisen toimeenpanossa. Komissaari Suica totesi EU:n tuen Georgian kansalaisyhteiskunnalle kolminkertaistetun ja komissio on kohdistanut varoja muun muassa medianlukutaitohankkeisiin ja EU-delegaation strategiseen viestintään.

EU-Israeli-assosiaationeuvoston kokous

EU-Israeli-assosiaationeuvoston kokouksen asialistalla oli Gazan ja Palestiinan tilanne, alueelliset ja globaalit kysymykset sekä EU:n ja Israelin kahdenväliset suhteet, jotka KEVPJ Kallas käsitteli ilman jäsenmaiden läsnäoloa kokouksen päätteeksi.

KEVPJ Kallas alusti tuomitsemalla voimakkaasti Hamasin 7.10.2023 terroristi-iskut. EU on ollut helpottunut Israelin ja Hamasin välisestä tulitaukosopimuksesta ja sitä seuranneesta pankkivankien ja palestiinalaisten vankien vapauttamista. EU on valmis työskentelemään kestävän rauhan saavuttamiseksi. Tulitauon kanssa on tärkeää edetä, ja EU on valmis tukemaan osaltaan tulitaukosopimuksen toimeenpanoa YTPP-operaatioidensa kautta (EUBAM Rafah, EUPOL Copps). EU myös tekee osansa Gazan jälleenrakennuksessa. Kallas totesi, että ihmisoikeusvelvoitteita on noudatettava, mikä koskee myös Israelin armeijan toimintaa. Siirtokuntalaisväkivaltaan Länsirannalla on puututtava. Kahden valtion ratkaisu tarvitaan ja paras tie siihen on palestiinalaishallinnon tukeminen. Hamasilla ei tule olla roolia tulevassa rauhansopimuksessa, mutta Gazan alueellinen koskemattomuus on turvattava.

KEVPJ Kallas sanoi, että EU on reagoinut vahvasti Iranin vahingolliseen toimintaan Lähi-idässä ja sen Venäjän hyökkäyssodalle antamaan tukeen. On EU:n ja Israelin yhteinen intressi estää Irania kehittämästä ydinasetta. Libanonin myönteistä kehitystä on tuettava. Israelin legitiimit intressit ymmärretään, mutta Syyrian transitio on tärkeä. Globaalisti Ukraina on EU:lle prioriteetti, ja EU laskee Israelin jatkuvan tuen varaan. **Komissaari Suica** totesi EU:n huolen UNRWA:n toimintaa rajoittavasta Israelin laeista, mikä voi luoda vaarallisen tyhjiön Gazaan.

Jäsenmaiden huomioissa tuomittiin voimakkaasti Hamasin 7.10.2023 terrori-iskut ja tuettiin Israelin oikeutta puolustaa omaa turvallisuuttaan ja Israelin valtion olemassaoloa. Samalla Israelin tulee kunnioittaa kv. humanitaarista oikeutta. Puheenvuoroissa myös tuomittiin antisemitismin lisääntyminen Euroopassa ja todettiin EU:n ja Israelin kahdenvälisen suhteiden merkitys. Gazan osalta peräänkuulutettiin humanitaarisen avun toimitusten kasvattamista ja ilmaistiin tuki UNRWA:n toiminnalle Gazan ja Länsirannan alueella. Samoin peräänkuulutettiin tammikuun lopulla voimaan tulleiden, UNRWA:n toimintaa rajoittavien lakien peruuttamista. Moni jäsenmaa myös nosti esille uuden lakiehdotuksen, joka koskee ulkomaista rahoitusta saavien kansalaisjärjestöjen verokohtelun tiukennusta Israelissa, mikä vaarantaisi näiden järjestöjen toiminnan. Samoin tuomittiin väkivallan lisääntyminen Länsirannalla.

Puheenvuoroissa nostettiin esille myös Israelin ja Hamasin välisen tulitaukosopimuksen pitävyyttä; toivottiin sopimuksen toisen ja kolmannen vaiheen toimeenpanoa. Samoin nousi esiin vahva tuki kahden valtion mallille ainoana kestäväenä järjestelynä pysyvän rauhan saavuttamiseksi.

Suomi totesi panttivankien vapautusten tärkeyden tulitaukosopimuksen toimeenpanossa edistymiselle. Kestävä rauha on mahdollinen ainoastaan kahden valtion ratkaisun pohjalta. Palestiinalaishallinnon uudistusten tukeminen sen aseman vahvistamiseksi on myös Israelin pitkän aikavälin intressi. UNRWA:n rooli on keskeinen humanitaarisen avun toimittamisessa palestiinalaisalueille. Siirtokuntalaisten väkivaltaan Länsirannalla on puututtava. Jaamme samat huolet Iranin toimintaan liittyen. ETYJ:in puheenjohtajana Suomi järjesti juuri antisemitismin vastaisen konferenssin Helsingissä.

Vastauspuheenvuorossaan **Israelin ulkoministeri Sa'ar** kiitti jäsenmaiden solidaarisuuden ilmauksista koskien Hamasin terrori-iskua 7.10. mutta totesi sen olleen vain yksittäinen isku Israelia vastaan. Israel on ollut jatkuvien Iranin, Hamasin, Hezbollahin, huthien ja muiden toimijoiden iskujen kohteena vuosikymmeniä. Kyse on taistelusta Israelin olomassa olon puolesta. Hamas ei ole halunnut kestävää rauhaa Gazassa.

UMI Sa'ar kiitti niitä jäsenmaita maltillisuudesta, jotka ovat harkinneet Palestiinan tunnustamista, mutta eivät ole vielä niin tehneet. Kansalaisjärjestöjen rahoitusta koskevan lakialoitteen osalta UMI Sa'ar totesi sen muuttuvan parlamenttikäsittelyn myötä lievemmäksi. Länsirannan väkivaltaisuuDET ovat tuomittavia ja Israelin oikeuslaitos tulee puuttumaan niihin asianmukaisella tavalla. Toisaalta Israel syyttää Länsirannan palestiinalaisia terroristisessa tarkoituksessa tehdyistä toimista, kuten pommi-iskut linja-autoihin. Israel ei tule perääntymään suhtautumisessaan UNRWA:an. Sa'ar kertoi Israelin aikovan äänestää myöhemmin samana päivänä käydyssä YK:n yleiskokouksen Ukraina-päätöslauselmääne-tyksessä Yhdysvaltojen rinnalla.

Suomen edustajat

Ulkoministeri Elina Valtonen ja virkamiesvaltuuskunta